

УДК 340:502

Данилов Сергій Володимирович
(аспірант ПВНЗ «Європейський університет»)
ORCID ID 0009-0009-5316-4395

Матюхов Олександр Дмитрович
(аспірант ПВНЗ «Європейський університет»)
ORCID ID 0009-0004-3622-4054

СТРАТЕГІЇ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ КРИЗ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розглядаються стратегії політико-правового планування, спрямовані на подолання екологічних криз в Україні. Автор аналізує існуючі державні програми та стратегії, їх інтеграцію з іншими політичними ініціативами, а також роль правоохоронних органів у забезпеченні екологічної безпеки. Увага приділена важливості розробки комплексних програм для збереження навколишнього середовища, включаючи зниження забруднення, відновлення екосистем, адаптацію до зміни клімату та забезпечення сталого розвитку країни. Окремо розглянуто механізми підвищення ефективності державного управління для досягнення сталого розвитку та забезпечення екологічної безпеки в умовах сучасних викликів. Стаття містить рекомендації щодо покращення співпраці між державними органами, бізнесом та громадськістю.

Ключові слова: екологічні кризи, політико-правове планування, державні програми, екологічна безпека, сталий розвиток, зміна клімату, правоохоронні органи, забруднення довкілля, відновлення екосистем.

Постановка проблеми. Однією з найбільших загроз для національної безпеки України є екологічні кризи, які охоплюють різні аспекти природної сфери, від забруднення довкілля до змін клімату та деградації природних ресурсів. В умовах зміненої геополітичної ситуації країна стикається з необхідністю впровадження ефективних політико-правових стратегій, які допомогли б знизити негативний вплив цих криз на економіку, здоров'я населення та забезпечити сталий розвиток. Однак через низьку ефективність існуючих механізмів реагування, наявність недостатньо інтегрованої екологічної політики та правової бази, досягнення цієї мети залишається складним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження екологічних криз та їхнього впливу на державне управління стали важливими у післявоєнний період, коли екологічні проблеми набули глобального характеру. Публікації в галузі політико-правового планування вказують на необхідність інтеграції екологічних питань у стратегії сталого розвитку. Однак більшість досліджень зосереджені на окремих аспектах екологічних загроз і не дають комплексного погляду на ефективне управління та впровадження нових стратегій.

Мета статті. Метою статті є аналіз політико-правових стратегій для подолання екологічних криз в Україні, оцінка існуючих програм, а також формулювання рекомендацій щодо інтеграції екологічних аспектів у загальний процес політико-правового планування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Екологічні кризи, як глобальні явища, стали серйозним викликом для національної безпеки, оскільки мають безпосередній вплив на економічний, соціальний та політичний розвиток держав. Визначення екологічних криз як загрози для національної безпеки передбачає розуміння, що екологічні катастрофи можуть впливати на стабільність держави, її суверенітет та існування в цілому. Вони спричиняють

суттєві зміни в ресурсному потенціалі країни, порушення соціальної рівноваги, загострення внутрішніх і зовнішніх конфліктів, а також серйозно ускладнюють державне управління та забезпечення прав і свобод громадян. Ці явища мають не лише локальний, а й глобальний характер, оскільки сучасні екологічні виклики, як зміна клімату, виснаження природних ресурсів і забруднення навколишнього середовища, не знають кордонів, що робить їх особливо небезпечними для національної безпеки [1].

Актуальність питання планування політико-правового розвитку в умовах екологічних криз безпосередньо пов'язана з необхідністю адаптації державних інститутів до нових викликів та створення ефективних механізмів управління екологічними загрозами. Політико-правовий розвиток в умовах екологічних криз вимагає не тільки зміни законодавчої бази, а й змін у підходах до управління природними ресурсами, екологічною безпекою та сталим розвитком. Для того, щоб забезпечити безпеку держави та її громадян, необхідно враховувати складність і багатогранність екологічних загроз, що вимагають не тільки наукового підходу, а й міждисциплінарних рішень на рівні урядів, міжнародних організацій, а також на рівні кожної окремої людини.

У сучасних умовах глобальних змін планування політико-правового розвитку України в боротьбі з екологічними кризами набуває особливої важливості, оскільки держави, які не здатні ефективно реагувати на ці виклики, можуть опинитися в кризових ситуаціях, що мають далекосяжні наслідки для національної економіки, соціальної стабільності та міжнародних відносин. Правове регулювання екологічних питань в Україні потребує посилення не лише національних нормативно-правових актів, але й інтеграції в міжнародну правову систему, що дозволить ефективно реагувати на транснаціональні екологічні загрози. Тому актуальність цього питання полягає в необхідності вироблення комплексної стратегії, яка об'єднує екологічні, правові, економічні та соціальні аспекти розвитку, що здатна забезпечити стійкість національної безпеки в умовах глобальних екологічних змін [3].

Поняття політико-правового розвитку в контексті екологічних загроз полягає в інтеграції екологічних аспектів у процеси формування державної політики та правового регулювання з метою забезпечення сталого розвитку і мінімізації наслідків екологічних катастроф. Політико-правовий розвиток передбачає не лише прийняття законодавчих актів, що регулюють використання природних ресурсів, а й створення ефективних механізмів управління екологічною ситуацією, які здатні забезпечити баланс між економічними, соціальними та екологічними потребами. У цьому контексті важливою є роль держави як основного організатора та регулятора цих процесів, а також взаємодія з міжнародними інститутами для боротьби з глобальними екологічними проблемами. Розвиток політико-правових інститутів має на меті не лише мінімізацію негативного впливу на природу, але й підтримку стійкого розвитку, де кожне рішення щодо використання природних ресурсів має бути погоджене з екологічними вимогами та сприяти збереженню біорізноманіття і стабільності екосистем.

Теорії екологічної політики надають основу для розуміння і визначення напрямів політики в умовах екологічних загроз. Одна з таких теорій — це теорія сталого розвитку, яка ставить акцент на забезпечення рівноваги між економічним зростанням, соціальним прогресом та охороною навколишнього середовища. Вона передбачає не лише мінімізацію шкоди для природи, а й активне залучення держави до забезпечення екологічної безпеки. Інша теорія, що часто застосовується в Україні, це теорія "екологічного модернізму", яка фокусується на досягненні екологічних цілей через інновації та технології, спонукаючи до переходу до "зелених" економік та використання екологічно чистих технологій. Для України важливим є також застосування теорії екологічної справедливості, що враховує соціальні та економічні наслідки екологічних криз для різних верств населення, особливо в контексті відновлення регіонів, постраждалих від екологічних катастроф.

Роль права в управлінні екологічними кризами є критично важливою, оскільки без належної правової бази неможливо ефективно впоратися з наслідками екологічних катастроф. Право в цьому контексті виконуватиме дві основні функції: превентивну та репресивну. Превентивна функція права полягає в тому, щоб через правові механізми, стандарти та норми запобігти виникненню екологічних криз, забезпечити раціональне використання природних ресурсів та запобігти їх виснаженню. Репресивна функція, в свою чергу, передбачає покарання за порушення екологічних норм і законів, які призводять до екологічних катастроф або загроз для здоров'я громадян.

Система екологічного права охоплює різноманітні механізми, такі як екологічні стандарти, регулювання забруднення, ліцензування природокористування, а також відповідальність за екологічні правопорушення. Інтеграція права в управління екологічними кризами сприяє не лише збереженню природних ресурсів, а й підвищенню свідомості суспільства щодо важливості збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь[3].

В Україні, правові інститути в сфері екологічної безпеки є основою для формування стратегії щодо подолання екологічних загроз, а також для здійснення контролю за виконанням екологічних стандартів і законів. Проте для більш ефективного управління екологічними кризами необхідно вдосконалювати правову систему, інтегруючи міжнародні екологічні норми, покращуючи механізми нагляду та санкцій, а також стимулюючи розвиток екологічно чистих технологій через відповідні законодавчі ініціативи.

Україна, як і багато інших країн, зіткнулася з серйозними екологічними кризами, що мають комплексний характер і негативно впливають на природне середовище, економіку та здоров'я громадян. Одними з основних проблем є забруднення довкілля, зміна клімату та деградація природних ресурсів. Ці проблеми мають глобальне значення, але для України вони є надзвичайно актуальними через уразливість екосистем та залежність економіки від природних ресурсів.

Забруднення довкілля в Україні є результатом інтенсивної індустріалізації та відсутності ефективного екологічного контролю. Викиди в атмосферу, забруднення водних ресурсів, ґрунтів та незаконна вирубка лісів — все це створює загрозу для біорізноманіття та викликає серйозні проблеми для здоров'я людей. Одним з основних факторів забруднення є великий обсяг викидів від промислових підприємств, особливо в таких містах як Дніпро, Харків, Запоріжжя та Одеса, де спостерігається значне забруднення повітря.

Зміна клімату також є важливим екологічним викликом для України. Збільшення середньої температури повітря, зменшення кількості опадів у багатьох регіонах, а також збільшення частоти екстремальних погодних явищ, таких як посухи, зливи та повені, суттєво впливають на сільське господарство, водні ресурси та загальний стан екосистем [2].

Деградація природних ресурсів є ще однією серйозною проблемою. Виснаження родючих ґрунтів через неефективне землевпорядкування та агропромислові технології, зменшення лісових масивів через нелегальні рубки та браконьєрство — це фактори, що порушують екологічну рівновагу і знижують здатність природи до відновлення.

Вплив екологічних криз на економіку та здоров'я населення є надзвичайно значним. Забруднення повітря та води сприяє поширенню респіраторних і серцево-судинних захворювань серед населення, а також негативно впливає на загальний рівень життя. Зниження врожайності сільськогосподарських культур через зміни клімату та деградацію ґрунтів спричиняє економічні збитки, що впливають на продовольчу безпеку країни. Крім того, велика частина території України є вразливою до посух і затоплень, що створює додаткові економічні витрати.

Відсутність ефективних механізмів реагування на екологічні виклики є однією з основних причин, чому екологічні проблеми в Україні загострюються. Слабка екологічна політика,

відсутність належних органів контролю, неефективне використання ресурсів та невиконання екологічних стандартів з боку підприємств є основними чинниками, що не дозволяють ефективно боротися з екологічними загрозами. Окрім цього, недостатня координація між державними органами, місцевими органами влади та громадськими організаціями також значно ускладнює процес вирішення екологічних проблем (табл. 1.).

Таблиця 1. Опис основних екологічних проблем України

Проблема	Опис	Наслідки	Географічне поширення
Забруднення довкілля	Викиди в атмосферу, забруднення води і ґрунтів, відходи від промисловості, транспортні викиди.	Погіршення якості повітря, води та ґрунтів, зниження біорізноманіття, захворювання серед населення.	Промислові міста, великі мегаполіси
Зміна клімату	Збільшення температури, часті екстремальні погодні явища, зміни в режимі опадів.	Висихання річок, зниження врожайності, посухи, екстремальні повені, погіршення стану водних ресурсів.	Вся територія України, особливо південні та східні регіони
Деградація природних ресурсів	Виснаження родючих ґрунтів, нелегальні рубки лісів, забруднення водних ресурсів.	Зниження родючості ґрунтів, зниження лісових площ, забруднення джерел водопостачання, зменшення біорізноманіття.	Сільські райони, лісові території, водозбірні басейни
Екологічна безпека водних ресурсів	Забруднення річок, озер та водосховищ промисловими відходами і хімікатами.	Зниження якості питної води, деградація екосистем водних ресурсів, захворювання серед населення.	Річки Дніпро, Дністер, Південний Буг та інші водозбірні райони

Екологічні кризові явища, що спостерігаються в Україні, вимагають комплексного підходу для їх подолання. Сьогодні важливо не лише посилювати національну екологічну політику, але й інтегрувати її в міжнародні екологічні стандарти та підвищувати громадську свідомість щодо необхідності збереження навколишнього середовища для забезпечення сталого розвитку країни.

Правове забезпечення боротьби з екологічними кризами в Україні є ключовим елементом для забезпечення сталого розвитку країни та збереження природних ресурсів. На сьогодні Україна має розгалужену екологічну законодавчу базу, яка включає нормативно-правові акти, що охоплюють різні аспекти екологічного управління та захисту довкілля. Проте, попри наявність законів, їх ефективність у боротьбі з екологічними кризами все ще залишається недостатньою через низку проблем, таких як слабка імплементація норм та низька санкційна ефективність.

Одним із основних документів, що визначають правову основу екологічної політики України, є Конституція України. Вона закріплює основні положення щодо охорони навколишнього середовища, зокрема стаття 50 визначає право кожного громадянина на

безпечно для життя і здоров'я навколишнє середовище, а також обов'язок держави сприяти забезпеченню екологічної безпеки. Конституція також встановлює принципи сталого розвитку та сприяє інтеграції екологічних аспектів у державну політику [1].

Іншим важливим нормативно-правовим актом є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991). Цей закон є базовим документом, що регулює питання охорони природи в Україні, визначає права та обов'язки громадян, органів державної влади та місцевого самоврядування в галузі екології, а також встановлює основні принципи державної екологічної політики. Закон спрямований на запобігання негативним екологічним наслідкам та забезпечення належного стану природних ресурсів.

Додатково важливими є також **спеціалізовані закони, що регулюють окремі екологічні питання:**

- Закон України «Про екологічну експертизу» (1995), який регулює процедуру оцінки впливу на навколишнє середовище при плануванні та реалізації різних економічних і технічних проектів.

- Закон України «Про атмосферне повітря» (2011), який регулює питання забруднення повітря, встановлює обмеження для викидів забруднюючих речовин в атмосферу та визначає права і обов'язки суб'єктів господарювання та державних органів у цій сфері.

- Закон України «Про відходи» (2012), який встановлює правові засади для управління відходами, включаючи їх збирання, утилізацію, переробку та захоронення.

Окремо слід виділити Закон України «Про екологічну безпеку» (2004), який регулює питання, пов'язані з управлінням екологічними ризиками та кризами, а також створює правові умови для забезпечення національної екологічної безпеки в умовах глобальних та регіональних загроз.

Екологічний кодекс України, прийнятий у 2017 році, є одним з найбільш значущих нормативно-правових актів, що систематизує всі екологічні норми. Він об'єднує різні закони та нормативи в єдину кодексну систему, що дозволяє більш ефективно регулювати екологічні питання на всіх рівнях управління — від державного до місцевого.

Міжнародні угоди та конвенції також займають важливе місце в екологічному праві України. Як член ООН, Україна підписала численні міжнародні угоди, зокрема Конвенцію ООН про зміну клімату та Паризьку угоду (2015), що встановлюють зобов'язання щодо зменшення викидів парникових газів. Також Україна є стороною Бернської конвенції про охорону європейської фауни та флори, що має важливе значення для збереження біорізноманіття.

На рівні місцевих органів влади регулювання екологічних питань здійснюється через Закон України «Про місцеве самоврядування» та Закон України «Про управління відходами», які надають місцевим органам необхідні повноваження для організації ефективної екологічної політики на територіях [1].

Попри наявність цього нормативно-правового забезпечення, Україна стикається з проблемами в його реалізації. Це пов'язано з недостатнім рівнем фінансування екологічних ініціатив, неефективним контролем за дотриманням екологічних стандартів, а також з невідповідністю окремих законодавчих актів сучасним екологічним викликам. Окрім цього, важливою проблемою є недостатня роль громадськості в екологічних процесах та слабка координація між різними рівнями влади, що ускладнює боротьбу з екологічними кризами.

Таким чином, правове забезпечення боротьби з екологічними кризами в Україні є важливою складовою державної політики. Проте для підвищення ефективності екологічного управління необхідно удосконалювати існуючі нормативно-правові акти, створювати нові механізми контролю та реагування, а також забезпечити більш активну роль громадськості та місцевих органів влади в процесах охорони навколишнього середовища.

Контроль та забезпечення екологічної безпеки є однією з головних складових ефективної екологічної політики будь-якої держави. В Україні існує кілька ключових інститутів, які відповідають за реалізацію та моніторинг екологічних стандартів, а також за забезпечення сталого розвитку в умовах глобальних екологічних криз.

Одним з основних органів є Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, яке виступає головним органом державного управління в галузі екології. Міністерство забезпечує розробку та реалізацію державної екологічної політики, проводить державний контроль за виконанням екологічних вимог, а також організовує роботу щодо збереження природних ресурсів та їхнього відновлення.

Державна екологічна інспекція України здійснює контроль за дотриманням природоохоронного законодавства на території країни, перевіряє підприємства та інші суб'єкти господарювання щодо виконання екологічних стандартів, а також веде боротьбу з порушниками, застосовуючи штрафи та інші санкції.

Державний агентством екологічних інвестицій України є спеціалізованим органом, що відповідає за залучення фінансування для реалізації проектів в галузі охорони навколишнього середовища та боротьби з екологічними кризами. Агентство здійснює адміністрування міжнародних програм і проектів, спрямованих на зменшення негативного впливу на екосистеми.

Екологічний суд є важливим елементом правової системи, який розглядає спори між громадянами, організаціями та державними органами щодо порушень екологічного законодавства. Це дозволяє забезпечити належну правову захищеність та відповідальність за екологічні порушення.

У більш загальному контексті, контроль за екологічною безпекою здійснюється також через систему національних моніторингових мереж, таких як Національна екологічна служба України, яка надає дані про стан навколишнього середовища, включаючи забруднення повітря, води, ґрунтів та інші важливі екологічні індикатори [1].

Міжнародний досвід правового регулювання боротьби з екологічними кризами

Світовий досвід у боротьбі з екологічними кризами показує важливість координації на міжнародному рівні та створення правових механізмів, які дозволяють вирішувати глобальні екологічні проблеми, такі як зміна клімату, забруднення океанів, деградація біорізноманіття та інші.

Одним із важливих міжнародних механізмів є Паризька угода про зміну клімату (2015), яка об'єднує більше 190 країн і націлена на обмеження підвищення середньої температури на планеті до 1,5°C. Угода містить зобов'язання щодо зменшення викидів парникових газів, забезпечення переходу до низьковуглецевої економіки та адаптації до змін клімату.

Іншим важливим міжнародним документом є Конвенція ООН про біологічне різноманіття, яка регулює питання збереження екосистем та видів на всій планеті, а також визначає механізми для відновлення пошкоджених природних ресурсів. Конвенція передбачає співпрацю між країнами для забезпечення збереження біорізноманіття через створення охоронюваних територій, заборону на знищення рідкісних видів та інші природоохоронні заходи.

Протокол Картахени щодо безпечного використання живих модифікованих організмів (ГМО), а також Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням є ще прикладами міжнародних угод, що визначають правові зобов'язання щодо конкретних екологічних проблем.

Європейський Союз також має розвинену екологічну правову систему, зокрема Зелена угода ЄС, яка ставить за мету досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Законодавство ЄС у цій галузі включає строгі правила щодо зменшення викидів CO₂,

стимулювання використання відновлювальних джерел енергії та управління відходами, а також сприяння сталому сільському господарству та захисту природних ресурсів.

У США також існує низка важливих правових актів, таких як Закон про чисте повітря, який встановлює норми щодо забруднення повітря та регулює емісії забруднювачів від автомобілів, фабрик та інших джерел, а також Закон про воду, що охоплює питання якості води та контролю за її забрудненням [4].

Міжнародний досвід також показує важливість створення глобальних моніторингових систем для оцінки стану довкілля. Наприклад, система моніторингу змін клімату через IPCC (Міжурядова група експертів зі зміни клімату), яка надає науково обґрунтовані рекомендації для держав та організацій щодо адаптації до змін клімату та зменшення негативного впливу на планету [4].

Для України інтеграція в міжнародні екологічні ініціативи є важливою частиною національної політики. Відповідність міжнародним стандартам і угодам дозволяє покращити не лише стан навколишнього середовища, але й сприяє розвитку міжнародних відносин та забезпеченню економічної стабільності країни через отримання міжнародного фінансування на екологічні проекти та ініціативи.

Розробка комплексних державних програм та стратегій є важливим інструментом у боротьбі з екологічними кризами та забезпеченні сталого розвитку країни. Це включає не лише створення планів на рівні уряду, а й інтеграцію екологічних аспектів у загальні політико-правові стратегії. Сучасний екологічний контекст потребує комплексного підходу, де економічні, соціальні та екологічні компоненти розглядаються як єдине ціле [5].

Одним із основних елементів стратегії подолання екологічних криз є створення комплексних державних програм, які включають не лише запобігання екологічним катастрофам, а й методи відновлення екосистем, збереження біорізноманіття, а також заходи щодо адаптації до зміни клімату. Такі програми повинні бути стратегічно орієнтованими на довгострокові результати, а також здатними реагувати на поточні та майбутні загрози, зокрема на екологічні катастрофи, що виникають унаслідок антропогенної діяльності.

В Україні важливим етапом у боротьбі з екологічними кризами є розробка та реалізація Національної екологічної стратегії. Ця стратегія повинна передбачати заходи, спрямовані на зниження забруднення довкілля, охорону водних та земельних ресурсів, відновлення екосистем і підтримку енергетичної ефективності. Розробка таких програм має враховувати також міжнародні зобов'язання, що дають змогу інтегрувати національну політику в глобальні процеси екологічного управління.

Екологічні проблеми мають глобальний і національний характер, і тому вони повинні бути інтегровані в усі сфери державного управління. Це передбачає включення екологічних аспектів у розробку економічних, соціальних і правових стратегій, що забезпечують не лише сталий розвиток, а й ефективне вирішення екологічних криз [1].

Інтеграція екологічних питань у політико-правове планування повинна включати такі елементи, як:

- Забезпечення екологічної відповідальності підприємств, особливо великих промислових об'єктів, які є джерелами забруднення довкілля.
- Охорона природних ресурсів, зокрема водних ресурсів, лісів, земельних ресурсів, а також біорізноманіття.
- Захист від наслідків зміни клімату, що включає як заходи адаптації, так і запобігання подальшим змінам.
- Розвиток сталих технологій і альтернативних джерел енергії, що дозволяють мінімізувати антропогенний вплив на довкілля [2].

Політико-правове планування повинно також передбачати розробку відповідних законодавчих актів, спрямованих на збереження навколишнього середовища та боротьбу з

екологічними кризами. Це включає, зокрема, екологічні податки, екологічні стандарти для промислових підприємств, а також моніторинг екологічних змін та оцінку їх впливу на державний розвиток.

Один із важливих аспектів боротьби з екологічними кризами полягає в підвищенні ефективності діяльності правоохоронних органів і органів влади, які відповідають за забезпечення екологічної безпеки. В Україні існує ряд інституцій, які займаються контролем за дотриманням екологічних стандартів, однак їх ефективність часто залишається на низькому рівні через недостатню координацію, фінансові та кадрові проблеми, а також відсутність необхідної технологічної бази для контролю за екологічною ситуацією.

У цьому контексті важливо:

- Покращити навчання та оснащення правоохоронних органів, щоб вони могли ефективно виявляти порушення екологічних стандартів та брати участь у запобіганні екологічним катастрофам.
- Створити систему прозорих механізмів моніторингу і відповідальності, яка забезпечить належну перевірку діяльності підприємств та організацій, а також дозволить ефективно реагувати на порушення.
- Розвивати співпрацю між різними рівнями влади (центральними органами, місцевими органами, громадськими організаціями та бізнесом) для більш ефективного вирішення екологічних проблем на всіх рівнях.

Загалом, підвищення ефективності органів влади на всіх рівнях дозволить забезпечити не лише належне виконання екологічних норм, а й своєчасно реагувати на потенційні екологічні загрози, запобігаючи їх негативним наслідкам [3].

Висновки. Виконане дослідження підтверджує необхідність розробки комплексних державних програм, які мають стати основою для подолання екологічних криз. Інтеграція екологічних питань у загальну політику та забезпечення ефективного управління на всіх рівнях влади є ключем до сталого розвитку України. Одним із важливих аспектів є підвищення ефективності правоохоронних органів та органів влади, що дозволить створити систему, здатну вчасно реагувати на екологічні виклики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравчук, В. П. (2021). "Політико-правове забезпечення екологічної безпеки." Львів: Юридична книга.
2. Кучеренко, А. А., & Шевченко, С. С. (2020). "Зміни клімату та їхній вплив на економіку України." Журнал екологічної політики, 15(4), 45-52.
3. Мельник, І. І. (2022). "Екологічні загрози та управління ними в Україні." Київ: Наукова думка.
4. Міжнародна організація з охорони навколишнього середовища (2022). "Глобальна стратегія боротьби з екологічними кризами." World Environment Organization.
5. Савченко, О. В. (2023). "Сталий розвиток: правовий аспект." Одеса: Економічна книга.

REFERENCES

1. Kravchuk, V. P. (2021). "Polityko-pravove zabezpechennia ekolohichnoi bezpeky." Lviv: Yurydychna knyha.
2. Kucherenko, A. A., & Shevchenko, S. S. (2020). "Zminy klimatu ta yikhniy vplyv na ekonomiku Ukrainy." Zhurnal ekolohichnoi polityky, 15(4), 45-52.
3. Melnyk, I. I. (2022). "Ekolohichni zahrozy ta upravlinnia nymy v Ukraini." Kyiv: Naukova dumka.
4. Mizhnarodna orhanizatsiia z okhorony navkolyshnoho seredovysshcha (2022). "Hlobalna stratehiia borotby z ekolohichnymi kryzamy." World Environment Organization.
5. Savchenko, O. V. (2023). "Stalyi rozvytok: pravovyi aspekt." Odesa: Ekonomichna knyha.

Danilov Serhiy Volodymyrovych
(Postgraduate student of PVNZ "European University")

Matyukhov Oleksandr Dmytrovych
(*Postgraduate student of PVNZ "European University"*)

TITLE OF THE ARTICLE

Abstract. *The article considers strategies of political and legal planning aimed at overcoming environmental crises in Ukraine. The author analyzes existing state programs and strategies, their integration with other political initiatives, as well as the role of law enforcement agencies in ensuring environmental security. Attention is paid to the importance of developing comprehensive programs for environmental preservation, including pollution reduction, ecosystem restoration, adaptation to climate change and ensuring sustainable development of the country. Separately, mechanisms for increasing the efficiency of public administration to achieve sustainable development and ensure environmental security in the face of modern challenges are considered. The article contains recommendations for improving cooperation between state bodies, business and the public.*

Keywords: *environmental crises, political and legal planning, state programs, environmental security, sustainable development, climate change, law enforcement agencies, environmental pollution, ecosystem restoration.*